

TABOR izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri v enotnem naslednjem dne ter stane vsakdanje 180 k., polletno 90 k., občasno 45 k., mesečno 15 k. Inzvesti po dogovoru. Pri večkratni objavi popust.

Naroč. se pri upravi "TABOR", MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, prilijajo. Štepec. Telefon št. 24. Št. 818 poštnoštevilski račun št. 11.787.

Ne naročila brez denarja ne se vrača. — Rokopisi se ne vrnejo.

Leto: II.

Maribor, sobota 4. junija 1921.

Številka: 124.

Ali pridemo po tej poti do sporazuma?

Maribor, 3. junija.

»Straža« je naslovila na Srbe članek »Zrtve«. Kakšen namen ima ta članek, ni mogoče reči. Menda hoče zopet, kakor svojčas z »Balkanizmom«, brate Srbe spraviti na pravo pot in sicer na ta način, da jih iz čiste zakonske ljubezni ošteje in opsuje kakor Ksantipa svoje- oštetega in opsuje kakor Ksantipa svoje- oštetega zakonskega tovariša. V ta slučaj ne bo nič opravila, zakaj oboja zakonca sta zelo trmoglavna in bo v bližnji večni kreg in prepir, če bodeta drug drugemu neprestano očitala napake in grehe. Dr. Korošec je dejal tik pred volitvami v konstituanto: »Naša država je kakor hlošč, ki ga je treba otesati. Dobro je, da kritiziramo, toda reči: »To so Srbi krivi, je nes pametno. S tem se začnejo nasprotstva. So res napake, te moramo videti in moramo jih skušati odpraviti. Toda to niso napake celoga naroda.« Od tistega časa je pretoklo precej vode po Dravi in Savi in precej črnila se je razlila za kritiziranje, zabavljanje in psovaje, toda napake so postajale vedno številnejše, nasprotstva vedno večja. Krivda je v tem, ker se oboja zakonca nista dovolj poznala in si sedaj s strastmi ter s prevelikim poveljevanjem samega sebe sproti zapirata pota k sporazumu. Avtonomisti vidijo, da ima sedanjí ustavni načrt za seboj večino in da bo ustava sprejeta. Dobro vedo tudi to, da parlamentarizem že sam na sebi pomeni vlado večine. S tem, da so stran- ke priznale volitve, ki jih je dve leti po ujedinenju izvršila beogradska vlada, so priznale tudi skupnost državne kon- stitucije. Čem sedaj napadajo Srbe, čemu jim predhacivajo njihovo zaostanost itd., same se pa odtegujejo delu pri ustavodajni in prepuščajo vso odgovor- nost strankam, ki so stopile v koalici- jo, ker so morale stopiti. Če je v teh strankah preslabo zastopano slovensko in hrvatsko pleme, kdo je temu kriv? Ali srbski narod? Srbsko ljudstvo ni izbačilo dr. Korošca in tovarišev iz ministrskega sveta; Srbi niso krivi, da je klerikalno časopisje nekoč pelo sla- vospeve radikalni stranki, danes pa vidi v njenih vrstah same slovenofobe. Pašić se ni prav nič izpremenil, izpre- menil se je k večjemu dr. Korošec. Ne- koč je »Straža« ndrihala po Stojanu Protiću, ker je delal zgago Pašiću in Korošcu. Danes dela zgago Pašiću, a Koroševići listi se izražajo pohvalno o njem, dasiravno je zagrizenejši vele- srbi nego je stari, konciljantni Pašić. Srbskemu ljudstvu se tedaj godi veli- ka krivica, ker mu močna slovenska stranka bere levite, ki jih ni zaslužilo, to pa samo zaradi tega, ker je slučajno v ustavodajni večini precej Srbov. Če je Koroševa stranka res za državo in za sporazum, tedaj naj skuša dobesed- no otesati ta državni hlošč, naj pa ne veča nasprotij in ne išče samih napak.

Mi vemo, da so tudi na srbski strani podobni razdiralci; čokorilovščina je nezdav pojav, ki ne vodi k sporazu- mu. A sporazum se ne da doseči s član- ki kakor je »Straža«. Bili so časi, ko je »Straža« priznavala, da si je srbsko pleme steklo največjih zaslug za ustvaritev Jugoslavije. Danes prizna- va milostno, da so Srbi prišli Sloven- cem pogosto na pomoč, ko so bile naše države v nevarnosti pred Nemci in La- hi. Glavno zaslugu pa imajo majniška deklaracija, dr. Krek in dr. Korošec. Odkrati zaslug, ki si jih je pridobil bivši Jugoslav. klub v dunajskem dr- žavnem zboru, bi bilo nepravilno. A ni treba pozabiti, da s naše osvobojenje

Nevarnost vladne krize rešena.

LDU Beograd, 2. junija. Danes se ni pričakovalo, da se reši vprašanje muslimanov. Davi se je na ministrski seji, kateri so prisostvovali tudi dr. Karamehmedović in dr. Spaho, raz- pravljalo o ostavki muslimanskih mi- nistrov. Potem sta muslimanska mini- stra referirala svojemu klubu. Dopol- dne sta oboja ministra zopet imela po- svetovanje z ministrskim predsedni- kom Pašićem. Na današnji seji ustavo-

tvorne skupščine so bili muslimanski poslanci prisotni v zelo majhnem šte- vilu. Ob 21.15 uri, ko se je odredilo gla- sovanje za tretje poglavje, so razen drugih poslancev prišli v zbornico tudi muslimani in sta dr. Karamehmedović in dr. Spaho zavzela svoji mesti na mi- nistrskih klopih. Spor z muslimani se je danes popoldne poravnal. Vlada bo izpolnila vse zahteve, ki jih je stavil muslimanski klub.

Dopoldanska seja konstituante.

LDU Beograd, 2. junija. Na da- našnji seji ustavnega odseka je govoril minister za konstituanto dr. Trifković, rekoč, da se je zadnji odstavek člena 43 vrnil ustavnemu odseku, ker so ne- kateri poslanci zahtevali, da se izloči in na njegovo mesto sprejme druga od- redba, ki ima več smisla in sicer: »Maksimum posesti se določi z zako- nom.« Zato pa naj se izloči oni del, ki govori o minimumu, ker bi zadel na velik odpor poslancev iz Srbije. Posl. dr. Spajić (zemljoradnik) želi, da se »od- strani stavek «v katerem se ona (po- sest) ne sme razdeliti med naslednike» in zahteva, da ostane tudi minimum, da se torej maksimum in minimum odredita z zakonom. Poslanec Vujičić (radikalec) zahteva, da se zadnji sta- vek člena 43 sploh opusti. Protivi se razlastitvi veleposestev in pravi, da je proti temu, da se odredi maksimum, koliko sme imeti zemljoradnik zemlje. Dr. Laza Marković pravi, da je vse- omo, ali se izpusti člen 43 oziroma nje- gov zadnji stavek ali ne. Posl. Gjonov- ić (republikanec) pravi, da nima

smisla, ako se ne sprejme odredba o maksimumu; potem bi kapitalisti lahko prihajali na kmete in nakupovali vele- posesti. Posl. Milojković (komunist) zahteva, da se vsekakor odredi maksi- mum posesti in da naj bo kompleks to- lik, kolikor ga more lastnik obdelovati sam s svojo rodbino. Posl. dr. Perić o- pozarja, da obstaja dve minimumov po- sest. En minimum glede razlastitve posesti, drugi pa kadar gre za prisilno prodajo za plačilo davkov ali dolgov. Za katero vrsto minima gre, je treba razločevati in odrediti v ustavi. Posl. Angjelić (demokrat) zahteva, da se zadnji stavek člena 43 zamenja z na- stopnim: »Maksimum in minimum zemljiške posesti se bosta določila v zakonu.« Minister za konstituanto sprejme to glede minima, odklanja pa glede maksima. Po razpravi se je sta- vek sprejel tako-le: »Z zakonom se bo določil maksimum zemljiške posesti kakor tudi slučaj, v katerem se mini- mum posesti ne sme odvzeti.« Seja je bila ob 12. uri zaključena.

Tretji oddelek ustave sprejet.

LDU Beograd, dne 2. junija. 45. redni sestanek ustavotvorne skupščine odpravi predsednik dr. Ribar ob 16.45 uri. Finančni minister dr. Kumandrić od- govarja na vprašanje poslanca Bran- dnerja, da je dala vlada za koroške be- gunce najprej pet milijonov, potem dva milijona in nato zopet 500.000 dinarjev ter da je pripravljena, da jim bo poma- gala tudi nadalje. Skupščina preide na dnevni red. Poročevalec Demetrović čita poročilo ustavnega odseka. Poslanec Stanovnik (Jugoslovenski klub) govori o združništvu. Poslanec Gaković (zemljo- radniški disident) obsoja stranke večine, da niso sprejele ustave že prej. Posla- nec dr. Radosavljević (demokrat) brani načrt ustave in zahteva, da se izvede revizija omejitve gozdne posesti po stvarnih potrebah in razmerah. Poslanec Drofenik (SKS) govori o agrarnem vpra- šanju in zahteva pomoč za invalide. Govori proti velezastružništvu in zahte- va odredbe, s katerimi se bo zaščitilo kmetstvo prebivalstvo. Posl. Janjić kot dobrovoljec opiše stanje in razmere dobr. Predsednik da zvoniti po kulbarju. V zbornico prihaja veliko število poslancev. Predsednik odredi glasovanje. Komun- istični zastopniki in Jugoslovenski klub protestirajo z velikim hrupom in zahte- vajo, da se debata o tem poglavju na- daljuje. Predsednik pozivlje na red. Večina ministrov sedi na ministrskih klopih, med njimi tudi muslimanska ministra dr. Karamehmedović in dr. Spaho. Poročevalec Demetrović stopi na govorniško tribuno med neprestanim trusem in razbijanjem po klopih na levi. Poročevalec govori, toda nemo- goče ga je razumeti. V glavnem govori o posameznih izpremembah in razlaga, zakaj niso bili zadevni predlogi sprejeti.

Proračun za mesec junij.

LDU Beograd, 2. junija. »Službe- ne novine« so dne 1. t. m. objavile za- časni zakon o proračunskih dvanaistinah

Na zahtevo zemljoradnikov vsebuje to poglavje načelo pravične odškodnine. Na pritožbo posl. Vrhlovića odgovarja, da odredba glede agrarne reforme ob- sega tudi Dalmacijo. Pozivlje poslance, da glasujejo za ustavo. Njegov govor je spremljala levica s silnim hrupom. Pred- sednik preti, da bo prekinil sejo. Ko- munisti razbijajo po klopih, centrum ploska. Skupščina preide na glasovanje. Posl. Barić (Jugoslov. klub) zahteva, da vlada prej poroča o dogodkih, ki so se pripetili v njeni sredini tekom zadnjih dveh dni. Predsednik odredi zopet gla- sovanje. Tretje poglavje ustave je spre- jeto. Proti vsemu poglavju so glasovali komunisti in Jugoslovenski klub. Socia- listi so glasovali proti vsem členom raz- zen členov 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38 in 44. Posl. dr. Ivanić (radikalec) je glasoval proti členu 28. Pri členu 42 so zemljorad. in komunisti z truščem in pro- testom zapustili dvorano. Proti so glosa- vali tudi bošanski radik. Srškić, Pečanac, dr. Spalajković in dr. Ivanić. Njih gla- sovanje je Jugoslovenski klub sprejel z burnim ploskanjem. Proti členu 43 so glasovali tudi demokrati iz Vojvodine. Predsednik zaključ sejo. Poslanec Barić (Jugoslovenski klub) kritikuje, da je usta- va kupljena. Ministrski predsednik Nikola Pašić odgovarja, da ustava ni kupljena. V dvorani nastane velik šunder. Poslanci se zbirajo pred ministrskimi klopi. Po- slanec Marić protestira. Predsednik ga drugič opominja. Ker se je poslanec pregrešil s tem, da se na dva zapisnikar- ska opomina ni pokoril zahtevi predse- dnika, ga je predsednik kaznil s tem, da ga je izključil od treh sej. Seja je bila zaključena ob 20. uri. Prihodnja seja jutri dopoldne. Dnevni red: Nadaljevanje de- bate o ustavnem načrtu, poglavje 4.

za meseca junij in julij v znesku 589, 366.296 83 dinarjev in 832.733.707-33 kron.

ni doseglo v bivši monarhiji, temveč v inozemstvu. Če bi srbska vojska ne prebila solunske fronte in ako bi an- tanta ne zmagala ob Sommi, bi ostalo vse deklaracijsko gibanje platonična izjava in nič več. Trda dejstva so to, toda treba je računati s tem, da je do- zdaj še vedno imela pest zadnjo bese- do. Večje zaslege nego dr. Korošec, dr. Drinković in drugi se si pridobili naši emigranti, naše legije, sploh vsi, ki so z dejanjem doprinesli dokaz, da je naš narod za antanto. Doprinešiti ta dokaz, ni bilo tako lahko, kakor je danes lah- ko smešiti žrtve. Srbija, član antan- te je razmeroma od vseh največ žrtvo- vala. Brez njenih ogromnih žrtev, brez naših legij, naših delavcev v emigra- ciji, ne glede na plemensko pripadnost, brez naporne agitacije proti Habsbur- žanom, brez krasne vzajemnosti med Jugoslovenci in Čehi, združenimi v ta- krat »izdajalskih« vrstah na antant- nih bojiščih, bi bilo zaman vse večde- setletno delo naših jugoslovenskih pr- voboriteljev: Strossmayer, Krek, Koro- šec, mrtvi in živi Jugoslovenci bi polo- žili svoje žrtve, ne da bi bili dosegli ti- sti uspeh, ki bi moral danes radovati ves trojedini narod. Se pozneje na mi- rovni konferenci je bila naša borba izredno težavna. »Straža« bi se o tem la- hko poučila iz vira, ki gotovo ni libe- ralen, iz lepega spisa prof. Kovačiča v lanskem letniku »Casa«.

Tožko mora biti Srbom, ko jim nekdo izmed nas očita, kakor dela »Straža«. Glejte, dobili ste popolnoma urejeno pokrajino, lepa javna poslop- ja, šole itd., dočim imate vi bajte in šotore! Tako predbacivanje dote je ne le otroško, temveč tudi zlobno. Glej, jaz sem prinesla v zakon veliko bala, ti pa same cunj! Ali nismo tudi mi mnogo pridobili? Ali nimamo zavesti, da je vsa država naša, da je cvetoči Banat ravno tako naš kakor na lesu in rudninah bogata Bosna? Res ni Slove- nija pasivna, ker ima industrijo, ki jo je prevzeval iz nemških rok. A kaj bi pač pomenila ta industrija, če bi bila Slovenija samostojna? Ali bi iz- važala izdelke v inozemstvo in konku- rirala z nemškim, francoskim, angleš- kim trgovci? Danes Slovenija produci- ra za celo državo, naši industrijski iz- delki najdejo konzumente v velikem delu tuzemstva, kjer industrija ni razvita, zato so pa naše aprovizacije kupovale žito v Banatu in drugod, za- to še danes jemo in bomo jedli tudi v naprej kruh iz banatske moke. Seveda, če so za »Stražo« ti kraji kakor Banat, Slavonija, Bačka itd. hrvaški, tedaj se vsemu temu ne čudimo. Kolikor je do- zdaj zgodovina zabeležila, je bila Voj- vodina radikalno srbska, tudi kičeni Srem izkazuje srbsko večino in v ve- likem delu Banovine je težko izvršiti razmejitve med srbskim in hrvaškim plemenom. Merilo, s katerim meri »Straža« neslovenske pokrajine v Ju- goslaviji, je izposojeno od Frankovcev in njihovega črnorumenega E. v. Süd- landa!

Vse to pa dokazuje, da smo Sloven- ci, Hrvati in Srbi res navezani drug na drugega in da bomo v doglednem času tvorili najlpše narodno in eko- nomsko celoto. V tej celoti je vsak del investiral svoj kapital, svoje bogat- stvo, in vsakemu je dala jamstvo za njegove dolgeve; sem je vložil svoje vrline in svoje slabosti. Če so tedaj Srbi »pridobili« lepe urade in šole v Sloveniji (res pa je, da so to sloven- ski uradi in slovenske šole), so žrtvo- vali za vsako teh poslopj tisoč svojih sinov v borbi proti Avstro-Ogrski; če mora Slovenija, ki dela dobičke s svojo industrijo, ker izvažna na hrvaški in

srbski trg, plačevati v skupno blagajno več davkov kakor manj produktivne pokrajine, je pa nedvomno srbska zasluga, da Sloveniji ni treba plačevati visoke vojne odškodnine (na to so pri »Straži« popolnoma pozabili), ki bi šla v tuje žepce, dočim davek slovenskega kmeta ostane v državi, ki bo za vedno tudi njegova lastna narodna država. Žalostno je, da slovenski list, ki izhaja tik na nemški meji, postavlja Slovence v isto vrsto z narodnimi sovražniki in pravi Srbom: »Madžari, Romuni, Nemci so že itak naši zakleti sovražniki in komaj čakajo prilike vam škodovati, ali hočete napraviti tudi Slovence in Hrvatov za svoje sovražnike?« Ali »Straža« pozablja, da so Nemci, Madžari in Italijani predvsem sovražniki Slovencev in Hrvatov? Ali hoče »Straža« slediti Sulfaja in tov., ker piše, da so Nemci itd. srbski zakleti sovražniki, v katerih vrsto lahko stopijo tudi Slovenci in Hrvati? Ali ne bo Velika Nemčija v prvi vrsti posegla po pokrajini, ki ji teži na potu k Jadranu, svojemu ekspanzivnemu težišču, t. j. po slovenskih krajih? Ali ste res udarjeni s slepoto? Prav je zapisal prof. dr. Kovačič v 140. številu lanskega letnika »Straže«: »Mesto starih sebičnih fevdalcev so sedaj nastopili brezvestni, kratkovidni, večinoma v tuji službi stoječi strankarski demagogi. Ista je igra, zato utegne biti isti izid: sužnost pod tujevo peto. Nekaj fatalnega tiči v pravi slovenskih narodov sploh: pomanjkanje državotvornega čuta, individualistični partikularizem in pa robsko službovanje tujstvu«. — Kdor hoče dokazov za to, naj primerja, kako se danes Slov. ljudska stranka bori za svoje strankarske cilje: hujska pleme proti plemenu in se veže z Nemci, Madžari in Rumuni v sovražno vrsto proti Srbom. Sramota za obmejno Slovenstvo!

IGNOTUS:

Perspektiva.

List »La Vie Socialiste« je nedavno objavil tajno noto sovjetskega komisarja za zunanje zadeve, Čičerina, naslovljeno na zastopnike sovjetske Rusije v inozemstvu. Noto nosi datum 6. februarja t. l. Delajte na to, pravi Čičerin sovjetskim odposlancem, da bo nastala po vsem svetu splošna vojna. Mi se moramo v to svrhu poslužiti vseh nacionalnih sporov, jih povečati in ojačiti. V prvi vrsti je treba kar najbolj netiti nasprotja med Madžarsko in sosednimi državami, da bo prišlo do oboroženega spopada, ki bo nedvomno potegnil tudi Italijo v svoj vrtelec. Na to se bo svetovna vojna razvzljajala sama po sebi. Naše intenzivno in smotreno delo v tem smislu mora pospešiti udeležitev naših ciljev. Trenutno potrebujemo še

BOZ. BORKO:

F. M. Dostojevskij.

(K blizajoci se stoletnici rojstva).

Veliki, morda največji ruski genij je F. M. Dostojevskij. Njegova dela, spisana v letih 1843—1880, spadajo med redke umotvore, ki so za dobo svojega postanka predmet občudovanja, za poznejše dobe pa neusahljiv vir duševnih vzpodbud. Dostojevskij je najvernejši tolmač ruske duše. On je razgalil sodobno Rusijo kakor Shakespeare Anglijo svojega časa. In kakor Shakespeare, je tudi Dostojevskij kalup, ki je zajel vso svojo dobo ne glede na meje narodov in plemen. On je iskatelj Vsečloveka. Zato je njegova umetnost nesmrtna kakor umetnost Homerja, Sophokla, Dantea, Shakespearea in drugih.

Karakteristika genija je, da vidi daleč naprej pot, koder bo šla enkrat množica. Genij odkriva v pojavih življenja njihova aevidna dna in megle vrhove; on ima predzvest za dogodke in pojave, ki sledijo v prihodnosti in kateri niso nič drugega, kakor nepretrgano nadaljevanje onih, ki so se že zgodili. Genij je prerok.

Dostojevskij je že davno napovedal veliko borbo, ki se zdaj odigrava pred našimi očmi. Z jasnostjo genija je sledil tok dogodkov v prihodnost; odgonetel je niti, ki se plete kakor izpod prstov

časa, da pripravimo, kar je treba. V šestih mesecih bomo pripravljeni.

Te dni je govoril v angleški spodnji zbornici Lloyd George in dejal, da vidi v sodelovanju med Ameriko in Anglijo najsigurnejše jamstvo za mir. Če pretekla vojna ni bila zadnja, bo prihodnja vojna Evropo popolnoma razdejala. Po miru so se zopet vzbudila stara smrtna sovraštva med narodi osrednje Evrope. Spričo tega je silno težko ubirati srednjo pot razuma. Treba je najti sredstvo, da premagamo to sovraštvo in ponižujoče stanje.

Pesimist je dejal: Prepričan sem, da se bodo Čičerine grožnje izpolnile. Lloyd George je moder in izkušen državnik, zato verjamem njegovi temni prognozi. Evropa hiti v pogubo. Izbruhnila bo nova vojna in pozverinila vse, ki so še ostali ljudje. Ali ni sedaj po miru več sovraštva kakor ga je bilo v vojni? Ali ne triumfira povsod samo egoizem, uničujoč vse, kar je plemenitega v družbi? Razredne razlike se večajo vedno bolj, kmalu bodo posamezni razredi država za se in vnela se bo borba človeka proti človeku. Ali ve kdo, kakšne tajne sile spe v človeku? Je li bila naša civilizacija res tako resnična in učinkujoča, da bi preobrazila notranjost nekdanjih divjih človeških tolpe? Ne verujem, da bi šli še naprej. Evropa se bo v medsebojnih bojih uničila in propadla kakor stara civilizatorna središča na vzhodu. Tudi tam so bile cvetoče države in zreli narodi, pa so propadli. Takrat so bili gozdovi na mestu, kjer je danes Pariz. Zdaj so puščave tam, kjer je evela asirska, babilonska, egiptovska kultura. Ali se vam ne zdi, da Evropa propada, Azija se pa dviga? Amerika to čuti in zato se kolikor mogoče odvrta od Evrope. Naj zadivja v Evropi samo še ena vojna, pa je njena usoda zapečatena. Spoznali ste, kakšen je človek, ko je divji, lačen in prepuščen samemu sebi.

Optimist je dejal: Ni treba gledati samo temnih strani. Dovolj je še svetlobe okoli nas. Vojna je minila, njeni strahovi strašijo, dokler ne bodo zaceljene vse rane. Dim se dviga s pogorišča, pa mislimo, da bo že zopet gorelo. Prepričan sem, da se razmere zboljšajo. Ljudstvo kaže kljub vsem zmotnim pojavom iskreno željo, da pride do sporazuma in srečnejše bodočnosti. Mehansko pojmovanje življenja se umika; človek v moralnem pomenu besede dobiva vedno več moči in veljave. Dekadenca narodov je prazna fraza. Poglejte Francijo: vsi so ji preprokali propast, a pokazala je silo svojega duha in vrlino svoje rase. Socialistični utopizem v Rusiji zadobiva na tleh življenja realno obliko; vse, kar je v njem nemogočega, neizvedljivega, odpada. Človeška zdrava pamet in pošteno srce vendarle prideta koncem koncev do odločilne besede. Verujem v bodočnost vsega, kar je zdravo in

nevidnih Park iz vzročnosti vseh pojavov. On je čutil, da se v ruskem narodu pripravlja silovito trčenje dveh nasprotno bežečih psiholoških struj: vzhoda in zahoda; trčenje, ki ni nič manj usodno, kakor če trčijo vseмирska telesa. Posledica je razpad starih in postanek novih svetov. Dostojevskij je veroval v notranjo silo ruske narodne duše in je skušal v megli daljnje bodočnosti odgonetati oblike njene prenovljene oblike. Zato najglavnejši tipi njegovih romanov že nosijo v sebi kalu one dobe, ki se bo enkrat izcimila iz sedanjega prevrata. To je njihova mistika, ki je bila za genija do cela naravna in jasna reč.

Letošnje leto je leto Dostojevskega. Dne 28. januarja je preteklo 40 let od njegove smrti; dne 11. nov. t. l. (po našem koledarju) pa preteče stoletnica rojstva. V času splošne materijalizacije in kulturne zabredlosti je dolžnost vseh mislečih ljudi, da dvigajo visoko kult genijev, ki so dajali človeštvu ogenj bogov. Se-le sedanja doba si lažje razlaga nekatere temne strani njegovih romanov. Čim dalje se oddikamo od smrti Dostojevskega, bližji nam je njegov duh.

Fedor Mihajlovič Dostojevskij je bil rojen dne 30. oktobra (11. nov.) 1821 l. v Moskvi kot potomec obubožane plemiške rodbine. Njegova hči Ljubov Dostojevskaja naglašala v svoji, nedavno v

zmožno življenja. Je tema pod slehnim korakom svetovne zgodovine, a nad njo so zvezde, ki ne zapadejo nikoli. Napredek človeštva je počasen, a gotov. Zato ne verujem Čičerinu, da bi se človeštvo dalo strmoglavit v brezno pogube. Samomor store poedinci, v katerih je oslabiljena volja do življenja, ne pa narodi, ki hočejo živeti.

Tako govore razni državniki, pa pesimisti in optimisti. Med njimi se razvija problem naše dobe, ki mu nikdo ne ve rešitve.

Notranja in zunanja politika.

* Proračun vojnega ministrstva, katerega je, kakor znan, finančni minister dr. Komanudi vrnil, ker so postavke previsoke, je novi vojni minister Hadžić zopet predložil finančnemu ministru z izjavo, da ga ne more reducirati. Finančni minister pa prejkoslej vztraja pri tom da se morajo postavke znižati. Državni dohodki znašajo v najboljšem slučaju štiri in pol milijarde dinarjev, dočim bi državni stroški znašali osem milijard dinarjev. Deficit 16 milijard kron bi bil neizogiben. Finančni minister je pripomnil, da ne more povisati neposrednih davkov, predno se ne reši ustavno vprašanje.

* Zavlaščevanje ratifikacije trianonske mirovne pogodbe. Francoska zbornica je zopet preložila debato o ratifikaciji mirovne pogodbe z Madžarsko.

* Albanci napadajo Epir. Ze dalje časa se napadi albanskih tolpe koncentrirajo na naši južni meji proti Epiru. Domneva se, da albanska vlada namenoma trpi te napade, ako jih naravnost ne podpira. Radi tega ste se jugoslovenska in grška vlada zedinili, da napravite skupne korake pri albanski vladi in zahtevate, da naj albanska vlada nemudoma očisti mejo teh tolpe, sicer bode oboje sosedni državi prisiljeni, da na lastno pest storite vse, kar je potrebno, da bo mejno prebivalstvo varno pred albanskimi tolpami.

* Demisija poljske vlade. Razlogi, ki so napotili Witos, da je podal demisijo, so po njegovi navedbi notranje-politični. Witos ni odobral ostavke zunanje polit. ministra kneza Sapiehe, ki je odstopil radi gornješleziskega vprašanja, ki še ni rešeno in torej ne more biti povod za konsekvence. Dalje so odklonili sodelovanje pri vladi socialisti, narodna delavska stranka in stranka osvobojenja. Kabinet je nepopolen. Witosova demisija pa ni spre-

svici izišli biografiji F. M. Dostojevskega, da je bil po očetu litavskega rodu. Litavski in ruski značaj se precej razlikujeta. Litavci so nosilci stare, domala že pozabljene normanske kulture, ki je igrala v zgodovini Rusije veliko vlogo. Pozneje se je rod Dostojevskih preselil v Ukrajino in se popravoslavil. Krizanje z Ukrajinci je nekoliko pogrelo hladni litavski značaj in mu prililo južnorusko mehko-bo in sanjavost. Po materi, hčeri moskovskega kupca, je bil Rus. Navedeni trije vplivi so se borili z močjo atavizma v vsem njegovem življenju in pomagali izkristalizirati njegova dela. V svojih prvih spisih je sanjal; to mu je dala južna Rusija. V zrelejših letih se je boril med čustvenim ruskim mysticismom in hladnim realizmom; slednjega mu je dovajal v dušo normanski značaj njegovih prednikov.

Mladost mu je potekla kakor običajno vsem sodobnim plemiškim sinovom. Solal se je v vojni inženerski šoli, ki pa ga ni posebno veselila. Brez odločne energije, brez čuta za praktično stran življenja, načrtani v spisih ruskih pisateljev, Balzaca, Shakespearea, Gothea, Viktora Huga, je nastopil vojaško službo kot inženerski podporočnik, vztrajal pa je v nji samo eno leto.

V vsem tem času je živel bogato notranje življenje, a od zunaj je dobil

jeta in izgleda, da bo moral še nadalje voditi ministrski svet. Notranja situacija Poljske ni lahka. V deželi vlada huda druginja, mestoma celo pomanjkanje. Strankarski boji onemogočajo konsolidacijo razmer. V Galiciji in v Poznanju vlada nezadovoljstvo nad Varšavo. Kakor pri nas. A kljub temu nikdo ne misli na eksodus in na abstinenčno politiko. Protidržavne stranke na Poljskem ni. Ustava je bila primeroma hitro sprejeta, konstituanta zboruje sedaj kot zakonodajno telo. Witos je zmožen in razumen politik, zato bi se morala Poljska prej ali slej povrniti k njemu.

* Program nove vlade v Nemčiji. ki ga je razvil državni kancelar doktor Wirth, sloni na bazi ultimatum, s katerim je antanta prisilila Nemčijo, da izvrši vse njene zahteve. Nemčija se hoče natančno držati svojih obveznosti. Prvo plačilo na račun reparacij je izvršila točno in pravilno. Izpolnila je vse zahteve, tičoč se razorožitve na morju, na suhem in v zraku. Število policije je znižala na 160.000 mož. Da zadosti gospodarskim obveznostim, bo morala vlada poseči globoko v notranje razmere države. Davki bodo silno narastli, industrija bo morala naspeti vse svoje moči, kmet bo moral kar najbolj povisati produkcijo. Letno plačilo se odmerja po takozvanem izvoznem indeksu. Če bo Nemčija l. 1921 izvažala toliko, kakor je izvažala l. 1920, bo morala plačati 3 in četrt milijarde zlatih mark. Za vse to je treba resne vlade in intenzivne obnove. Briand je dejal, da je Nemčiji treba demokratičnega duha. Toda demokratični duh se ne da ojačiti po sankcijah, zasedbi carinske meje itd. Sedanja vlada stoji na široki parlamentarni bazi, ki jamči za to, da bo vladal v politiki demokratični duh sprave in odgovornosti. Glede Gornje Slezije je dr. Wirth izjavil, da je dežela nemška in da mora taka ostati. V tem vztraja odločno pri določili mirovne pogodbe. Nemški državni kancelar se sklicuje na mirovno pogodbo, kadar gre za nemške koristi, sicer se pa v Nemčiji vedno naglašja, da mirovna pogodba nasprotuje pravemu demokratičnemu duhu. Poljska vstaja v Gornji Sleziji je pokazala, da se poljsko ljudstvo na ozemlju, ki je pri plebiscitu izkazalo poljsko večino, ne mara vpreči v nemški jarem. Ali ni tedaj pravilno, da se dežela razdeli tako kakor hoče narod in ne kot določa mirovna pogodba? Bodočnost bo pokazala, ali bo nemški

par močnih sunkov, ki so ga podžigali k zasnovam in prvim poskusom pisateljstva.

Bil je nepraktičen, zato so ga povsod odirali in vlekli. Nakopal si je dolgove, ki so ga mučili vse do zadnjih let življenja. Dokaz njegovega pomanjkljivega čuta za dejansko življenje je tudi prva ženitev po vrnitvi iz Sibirije, ki mu je pripravila veliko razočaranje; istotako romanček z lahkotivko študentko Pavlino N., slednjici njegovi večni boji z literaturo, intrigantskimi sorodniki itd., ki so ga vsi zbadali in mučili, zavedajoč se, da stoji duševno na nedosežni višini.

Njegov oče, Mihajl Dostojevskij, je bil hud pijanec. Menda so bili tudi očetovi predniki alkoholiki. Za to slabost se je maščevala najprej narava, pozneje pa tudi družba. Sina Mihajl in zlasti še Nikolaj sta bila neozdravljiva pijanca, Fedor Mihajlovič pa neozdravljiv epileptik. Videti je, da genijalnost meji z degeneracijo. Očeta so ubili njegovi kmetje, nasproti katerim je bil silno grob. Tedor je kot pisatelj često razmišljal o svojem očetu, promatrajoč ga kot psihološki problem. Nekoliko njegovih potez je dal staremu Karamazovu. (Bratje Karamazovi)

(Dalje prih.)

narod ostal pri evropski družini, ali pa se bo zopet dvignil nad ostale s svojim starim geslom: Wir Deutsche fürchten nur Gott. ...

* Bavarska proti razorožitvi. Avstrijska, francoska in italijanska vlada so poslale bavarski vladi skupno noto, v kateri zavračajo stališče bavarskega ministrskega predsednika, ki je izjavil, da Bavarski ni treba izvesti razorožitve.

Zanimivosti.

Strahote predsobe. Uredniki velikih francoskih revij so veliki gospodje. To nam najjasneje dokazuje sledeči slučaj, ki se je zgodil nekemu književniku v predsobi redakcije neke velike pariške revije. Književnik je romanopisec; sel je v predsobo — recimo uredništva „Revue des deux Mondes“ — ter našel tam mladega lirskega pesnika X. — Pesnik je ležal na klopi ter smrčal. Ko ga je prebudil se je najprej začudil, a nato ga je vprašal. — »Koliko je ura?« — »Polsedmih« — je odgovoril romancier. »Zjutraj ali zvečer?« — »Zvečer.« — »Ah, kakšen dan pa je danes?« — »Ponedeljek.« — »Dobro, torej ponedeljek...« — Na to je mladi lirik razvil ovoj, vzel iz njega kos kruha in sira ter pričel jesti. Pod klopjo pa je imel steklenico črnega vina, s katerim je zalival grizljaje. Ko se je najedel je rekel. »Jaz sem tu že od petka. Glavni urednik je pregeč zaposlen ter me ne more sprejeti, upam pa, da mi bo do srede uspelo, da me bo sprejel ter da mi bomo lahko predložili moje najnovejša pesmi.« — »Čudim se vam,« je odgovoril romancier. To pomeni pravzaprav ljubitelja literature. Stiri dni preživeti v predsobi. Ali vam to ni dolgočasno?« — »Nič,« je odgovoril lirik. »Tu ni slabo, ker ni bolh, a bolhe, veste, to so strašne živali. Da vam razložim skrivnost: Mene so deložirali, pa sem zadovoljen, da sem se mogel za nekoliko dni naseliti tu. Sicer stanujem v neki čitalnici.« — Lirik je na to znova legel na klop ter zaspal. Bilo mu je vsekar ugodno v predsobi redakcije velike revije. Romancier se je nekaj časa sprehajal ter premišljeval o stvarih, ki se lahko dogode v redakciji. Ko se je tako sprehajal, je opazil na neki steni izvesek s sledečim napisom: — Bodite kratki. Vaše minute so dragocene! — Ali ni to ironija? Kakor da bi se dovedilo v — Jugoslaviji, ah da, pardon, Jugoslaviji nima tako velikih redakcij. Toda imela jih bo, morda ravno s predsobo. In tam se bo lahko dogodilo, da bo lirskega pesnika čakal stiri dni na — »avdijenco«.

Dnevna kronika.

— Klerikalizem in katoličanstvo eno in isto. Zadnja »Straža« podaja vezanimivo izjavo, kakršne doslej še nismo čitali v nobenem klerikalnem listu. V notici »Katoliški možje se zavajajo misijonarjem« identificira namreč klerikalizem s katoličanstvom ter piše med drugim, da »katoliška stvar v Mariboru ne napreduje samo politično in organizatorično, ampak tudi praktično.« »Naši številni somišljeniki,« pravi dalje, »niso samo mobilizirani ob času volitev in javnih nastopov, ampak tudi kadar je treba poslušati, ko nas v cerkvi potrjujejo v vzvišenih naukih edinozveličavne katoliške cerkve.« Torej je katoliška cerkev po »Stražinem« mišljenju isto kakor klerikalna stranka in njena tolovajska žurnalistika? Potem pa naj se ne čudi, da vera peša in naj krivdo za to ne zavrača na demokrate.

— »Straža« in begunci. Pred državnoborskiimi in občinskimi volitvami se je »Straža« kar topila same ljubezni do primorskih beguncev, sedaj pa bruhajo nanje vse svoje sovraštvo in jezo, čeprav pravzaprav danes sploh ni več begunci, ampak popolnoma enakovredni naši državljanji, saj so že skoraj vsi optirali. »Stražane« jezi pač, klerikalno ne dajo pridobiti za njo tako stalno zapreko izvedbi njihovih črnih naklepov. Pa »beguncem« je žal, če jih »Straža« hvali ali graja, ali bodo dalje svojo pot ter delali za »Stražo« in proti onim, ki jo hočejo raz-

biti. To naj si »Straža« zapomni, sicer pa kakor ji drago.

— Čiči. »Straža« je vzela po končanih občinskih volitvah na piko osobito nas begunce. Imenuje nas Čiče ter pravi, da iz Čičarije sploh ne more priti kaj dobrega. Dalje pa nas goni nazaj v Primorje, kjer naj delamo družbo fašistom. Tega je »Straža« pač zmožna in radi tega se ne čudimo, vendar pa je dobro, da si to zapomnimo za eventualne poznejše čase, ko nas bo potrebovala ter nas božala zopet s »krščansko mislečimi in dobrimi Primorci.« Za danes pa naj si zapomni, da mi nismo »Čiči«, temveč Jugoslovenci, ki smo se za to našo Jugoslavijo borili in se bomo še proti vsakomur, proti zunanjim in notranjim sovražnikom, h katerim spadajo tudi ljudje, ki se zbirajo pod njenim praporom. Istotako se bomo borili tudi proti Rimu, ki nam je pomoril toliko bratov in požgal toliko domov. — »Čiči«.

— Duševna hrana. S kakšno duševno hrano strežejo klerikalci našemu ljudstvu, nam najlepše dokazuje zadnji »Slovenski gospodar«, ki imenuje učitelje »učitelje« petelinčke itd. Mačka ljubi čistost, prašič pa se valja po blatu — vsak po svoje.

— Kako liberalni učitelji lažejo. Z ozirom na podli članek pod gorenjim naslovom v »Slov. Gospodaru« z dne 1. t. m. pozivljam: 1. Pisca svoječasnega »Taborovega« članka »Klerikalna lumparija v Vosku«, da s svojim polnim imenom odgovori, ali sem jaz napadel g. Cepa ali ne. Upam, da mu že njegova čast ne bo dopustila, da bi trpel to krivično obdolžitev. 2. Prosim uredništvo »Tabora«, da ga pozove tudi ono ter poda tozadevno izjavo. (Uredništvo jo je že podalo ter jo znova potrjuje. Op. ured.) K temu pripomnim še, da jaz za svojo osebo g. Cepa še vedno spoštujem. 3. Pozivljam dopisnika »Slov. Gospodarja«, naj se spomni, kako sramotno je pogorel pred sodiščem s podpornim »srečolovom« pred enim letom ter naj mirno izroči zadevo še enkrat sodišču, nikar pa naj se ne zateka k časopisom ter skuša tako zlorabljati in motvoriti javno mnenje o meni. 4. Končno pozivjam tega dopisnika, naj se podpiše s polnim imenom in naj se ne skriva kakor hijena za hrbet uredništva, ker sicer ga moramo smatrati za strahopetca, podlega lažnivca in nesramnega obrekovalca. Mirko Vauša, učitelj.

— Gospodu nadzorniku mestnih cest in ulic bi priporočali, naj napravi izprehod s križišča Vilharjeve ulice in Kamniške ceste po Copovi in Vinarski ulici do vinarske šole in uverjeni smo, da se bo ves nevoljen, moker in blaten podal nemudoma v svoj urad ter takoj odredil: »Pešpot po Kamniški cesti in Vinarski ulici naj se takoj nasuje na debelo z drobnim presejanim prodcem, da ne bo več izgledala, kakor brezimanski potok. Zadeva je nujna!« V slučaju pa, da bi se g. ne odzval temu vabilu, bomo predlagali, da se bo ta potok radi zemljepisne orijentacije po vsakem najmanjšem dežu imenoval po njegovem imenu. Prizadeti.

— Uredništvo »Tabora« sprejme pomožnega urednika. Več v oglasu na zadnji strani.

— Posnemanja vredno. Za dijaški dom v Mariboru so darovali sledeči: Posojilnica Narodni dom K 2000.—, Zadruga banka, na predlog predsednika upravnega sveta dr. Franja Rosine K 1000.—, tvrdka J. N. Soštarič, Maribor, K 400.—, hranilnica in posojilnica Vuhred K 100.—, hranilnica in posojilnica Ljutomer K 100.—. Omenjeno društvo se jim za blagohotne darove iskreno zahvaljuje z željo, da se najde še več posnemačev.

— Poverjenišvo za socialno skrb v Ljubljani je imenovalo gospoda dr. Ivana Jarčiča, namestnika državnega pravdnika v Mariboru, članom tukajšnje stanovanske komisije in zastopnikom državnih uslužbencev.

— Zahvala. Častniki mariborske garnizije se najtopljeje zahvaljujejo vsem gospodjem, katere so delovale pri veselici v korist preostalih v vojni padlih častnikov v vojni realki, osobito pa gem. Stepičevi, Pirnatovi in Grasellijski, za njihov neumoren trud in požrtvovalnost. Istotako se zahvaljujejo tudi vsem daro-

valcem, posebej še usnjarski tvornici Freund, g. trgovcu Bernhardu, lesni družbi »Drava«, g. trgovcu Kobiju, transportni družbi Schenker & Co, g. trgovcu Rosenbergu, kakor tudi gg. Voller, Küster, Rudl, Hausmanninger, Gnilešek, Kostič in Jančič ter vinarski šoli za podarjeno vino.

— Tranzitni promet Spilje—Radgona. Pred par dnevi smo v daljšem članku opozorili našo javnost na desolatne razmere v avstrijskem obmejnem ozemlju med Spiljem in Radgono, kjer so se od »Bauernkommando« nahujskani kmetje pripravili, da napadejo jugoslov. tranzitni vlak, ki bi imel od 1. junija naprej voziti preko tega ozemlja v Ljutomer. Naša železniška uprava je bila prisiljena, da izvršitev celovške pogodbe vsled teh razmer preloži na nedoločen čas. Radi tega ni pustila avstrijskega vlaka preko Maribora na Korško. Sporazum med našo in dunajsko vlado, ki bi bil v korist obema državama, je tedaj padel v vodo, to pa zato, ker imajo v Avstriji vsled preširoke avtonomije dežel razne destruktivne organizacije večjo moč nego osrednja vlada in lahko razveljavljajo vladne odredbe kakor se jim zljubi.

— Iz Studencev. Novo izvoljeni župan v Studencih g. Alojzij Kalloch nam je poslal izjavo, v kateri zagotavlja, da ni komunist, temveč član J. S. D. S. Tudi ni res, da bi bil zagrizen nemčur, ampak se je vedno zavedal svoje slov. narodnosti.

— Župan na Pobrežju. Krajevna organizacija jugoslovenske socialno-demokratske stranke na Pobrežju nam sporoča z ozirom na našo tozadevno včerajšnjo notico, da g. Blaž Zeleznik, novi pobreški župan, ni komunist, ampak pristaš JSDS.

— Napredni župan v Rušah. Prva volitev župana v Rušah je bila razveljavljena, ker je bil izvoljen komunist. Sinoči so se volitve ponovile. Za župana starodavnih slovenskih Ruš je bil izvoljen naprednjak g. Dragutin Vingelj, veleposesnik v Rušah. Dva svetovalca sta naprednjaka, 2 pa pripadata SLS. Komunisti so popolnoma propadli. Kakor izvemo, bodo v tolažbo za svoj poraz priredili zabavno igro »Eno uro župan«.

— V garderobi Narodn. gledališča se je v sredo zvečer po predstavi »Galotto« zamenjal damski dežnik. Garderobierka prosi onega, ki ga je zamenjal, da ga odda pri dnevni blagajni, kjer dobi nazaj svojega, ker mora sicer ona plačati oškodovanki odškodnino. — V torek zvečer je pa rekviziter posodil nekemu gospodu rdeč dežnik. Ker pa rabimo ta dežnik v soboto zvečer pri »Boccaccio«, naj ga blagovoli dotični gospod vrtni najkasneje do jutri popoldne.

— Cegave so ure? V zapuščini 4. marca 1919 umrlega Teodorja Preisa, urarskega pomočnika v Mariboru, Gosposka ulica št. 26, se je našlo večje število ur, ki so bilo umrlemu izročene v popravilo. Ker lastniki 8 žepnih ur in 3 budilk dosedaj še niso znani, se pozivajo, da se zglasijo pri okrajnem sodišču v Mariboru, soba št. 8, kjer se nahajajo omenjene ure v shrambi.

— Železni drobiž veljaven. Finančni minister je odredil, da morajo finančne blagajne sprejemati do nadaljnjega tudi kovani železni drobiž bivše avstro-ogrske valute v nominalni vrednosti 20 vinarjev — 5 par.

— Iz policijske kronike. P. C. je bila na Glavnem trgu ukradena denarnica z 250 K denarja. — Najden je bil dežnik in listnica z neko svojo denarja.

— »Jadran« priredi jutri v soboto v Narodnem domu družabni večer. Začetek ob 8. uri. Vstopnina prosta. Vspored je prirejen jako zanimivo, slo se bo za poroke in razporoke, seveda, da ples ne izostane. Primorci ne pozabite priti; vabljeni so tudi vsi prijatelji društva.

— Kurz za srbohrvaščino z latinico in cirilico, brezplačno, se prične 6. t. m. za začetnike. Eventuelni reflektanti srednješolci in učenke, večji slovenščine ali samo nemščine, naj naznanijo svoje naslove v upravi lista do 4. t. m.

— Občni zbor C. M. družbe v Mariboru. Letošnji občni zbor Cirila in Metodove družbe v Mariboru se bo vršil v četrtek, 9. junija t. l. ob 20. uri v Narodnem domu z običajnim dnevnim re-

dom. Vabi se vse člane in članice, da se občnega zbora sigurno vdeležijo.

— Cvetlični dan v korist C. M. družbe v Mariboru. V nedeljo, 3. julija t. l. se bo vršil v Mariboru v korist družbe sv. Cirila in Metoda cvetlični dan. — Istega dne zvečer se sestanejo vsi prijatelji in prijateljice naše prepotrebne družbe v Narodnem domu, kjer se bodo vršila veselica z godbo in petjem, brez vstopnine. To prednaznanilo naj blagoizvolijo društva in korporacije blagohotno sprejeti na znanje, in naj na ta dan ne prirejajo drugih večjih prireditvev.

— Župan v Račali. V Račali je bil izvoljen za župana komunist Fran Koban.

— Odloženo predavanje. Kmetijske predavanje kmetijske podružnice v Mariboru in okolici, ki bi se bilo imelo vršiti 29. t. m. v Pobrežju, se bo vršilo dne 5. t. m.

— Carinska revizija na našem glavnem kolodvoru se vrši od 1. t. m. dalje zopet v vagonih, kar deluje jako ugodno tako na potnike, kakor tudi na promet. Vlaki so mnogo prej odpravljani, kakor pa so bili poprej, ko se morali potniki pri carinjenju izstopiti.

— Županske volitve v dravski dolini. Pri Sv. Antonu na Pohorju je bil izvoljen za župana Fr. Mravljak, pristaš JDS; v Ribnici Anton Podlesnik, pristaš SKS; v Vuhredu Fr. Sgerm, pristaš SKS; v Breznem Fr. Jenčič, pristaš JDS; v Remšniku Fr. Martini, pristaš SKS; v Vuzenici Alojz Grubelnik, pristaš SKS; v Jančevem vrhu pe klerikalec Luka Držek.

— Begunski urad v Ljubljani je s 1. t. m. prenehal poslovati. Njegovi posli so prešli na poverjenišvo za socialno skrbstvo.

— V javno bolnico v Celju so prepeljali v torek z avtomobilom iz Velenja rudarja Ivana Javornika, ki je težko ponesrečil.

— Mesto kopališkega ravnatelja v Rogatiški Slatini se na novo odda, ker je zadnjič imenovan ravnatelj Čefnta še pred nastopom odstopil.

— Strela je vdarila zadnjo nedeljo v kozolec posestnika Franca Gajška na Ljubečni. Kozolec se je vnel ter zgorel do tal.

— Zagreb zida. Zagrebški župan je izjavil zastopniku nekega lista, da v Zagrebu razmeroma več zidajo, kakor so zidali zadnje dve leti pred vojno. — Zagrebška mestna občina prične še tekom tega leta z izgradnjo nove moderne klavnice, ki bo stala okrog 100 milijonov kron. V njeni bližini bi se uradilo novo veliko sejmišče.

— Konec kron na Hrvaškem v Bosni in v Vojvodini. Gostilničarji, restavratirji, hotelirji in kavarnarji na Hrvaškem, v Bosni in v Vojvodini so sklenili, da bodo odslej dalje računali vse v dinarjih in ne več v kronah, da se tako enkrat izenači valuta.

Kultura in umetnost.

* Iz pisarne Narodnega gledališča. V zadnjem trenutku je dobila uprava gledališča obvestilo od tukajšnje komande, da v nedeljo ne more godba sodelovati pri »Valčkovem čaru«, kjer je pozvana službeno v Ptuj, vsled česar se vrši v nedeljo zvečer »Revolucijska svatba« na abonement C. — »Revolucijska svatba« je tokrat zadnjič v sezoni.

x Dramatična šola. Prihodnje ure: v petek 3., ponedeljek 6., torek 7. in četrtek 9. junija, vsakokrat ob pol 18. uri (pol 6. uri popoldne). — Prihajate k tem uram vsi redno in točno. Ker se vrši 20. t. m. II. javna produkcija in ker je treba še temeljite priprave, je dolžnost vsakega posameznika, da pusti vse drugo in poseča te ure. Hiteti moramo, ker imamo na razpolago le 30 kakih šest vaj. — Milan Skrbinšek.

Kino.

I. mariborski bioskop. Od sobote do torka se predvaja prvi del velike krasne in velezanimive drame: »Prokletstvo človeštva«. Drama sestoji iz dveh popolnoma ločenih in zaokroženih delov, od katerih se imenuje prvi »Hči dela«, drugi pa »V omami milijardov«. Prvi del »Hči dela« se bo predvajal kakor omenjeno od danes v soboto dalje do torka.

Sokolstvo.

o Zlet Mariborskega Sokolskega Okrožja, kateri se vrši dne 5. junija 1921 na vrtu kr. voj. realke, vsebuje nastopni spored: 1. Ob 8. uri zjutraj zbirališče članov in članic pred Sokolskim domom v Studencih, odhod k dopoldanskim skušnjam v realko. 2. Popoldne zbirališče pred Narodnim domom ob 14. uri, nato pohod po mestu. 3. Ob 15. uri javna telovadba s sledečimi točkami. — 1. Clani: Zupne vaje za leto 1921. 2. Clanice: Zupne vaje za leto 1921. 3. Naraščaj studenškega Sokola: Igre. 4. Orodna telovadba članov. 5. Clani: proste vaje za 2. pokr. zlet v Osijek 1921. 6. Clanice proste vaje za vsesokolski zlet v Ljubljano leta 1922. Po telovadbi velika veselica s srečolovom, plesom itd., katera se vrši pri vsakem vremenu.

o Sokol v Mariboru se udeležijo korporativno zleta mariborskega okrožja M. S. Z. v nedeljo, dne 5. junija v vojni realki. Udeležba za vse članstvo obvezna. Zbirališče točno ob 14. uri v Narodnem domu, odkoder se razvije pohod po Kopališki, Slovenski, Gosposki in Frankopanski ulici v vojaško realko. Pričetek telovadbe ob 15. uri. Vabimo vse brate in sestre na polnoštevilno udeležbo. — Zdravo! — Odbor Sokola v Mariboru.

o Sokolski odsek v Jarenini se prav iskreno zahvaljuje gospodu Filipiču, ki mu je naklonil ob neki priliki velikodušen dar 400 K. Zdravo! Odbor.

Sport.

: Old Boys „Maribor“-a. Gospodje, ki hočejo igrati v moštvu „starih gospodov“, se prosijo, da pridejo v soboto sliguno na prvi trening ob 18. uri.

: Prvenstvo na 5.000 metrov. Pododbor Lj. N. P. razpisuje konkurenčni tek na 5 km pod imenom „Prvenstvo Maribora na 5.000 metrov“, z tremi nagradami. Prijave vseh mariborskih športnikov sprejema g. Sepec, Grajski trg 2 ter je treba plačati za vsakega tekača takso 10 dinarjev. Tek je določen na 19. t. m. ob pol 11. uri. Start Hoče — cilj Maribor, Kralja Petra trg.

Sloven. narodno gledališče.

Repertoire bodočih dni:

V petek 3.: Zaprti.
V soboto 4. junija: „Boccaccio“. Izv. ab.
V nedeljo 5.: „Valčekov čar“. Izven ab. Po tiznanih cenah.
V ponedeljek 6.: „Nioba“. Gostov. v Ptuj.

Gospodarstvo.

Börza 2. junija.

Curih: Berlin 8:975, New York 569, London 22:22, Pariz 47:85, Milan 30:10, Praga 8:35, Budimpešta 2.35, Zagreb 4.30, Varšava 0.55, Dunaj 1.275, avstrijske žigoseane krone 1.—

Zagreb: Berlin 210—211, Italija 695—696, London 517:50—520, New York 129:50—130, Pariz 5055—5095, Praga 875 do 882, Svica 2320—2360. Valute: Ameriški dolarji 127—128:50, avstrijske krone 0—22:50, carski rublji 38—40, češko-slovaške krone 190, francoski franki 1090—1100, napoleond. 445—448, nemške marke 212—218, romunski lei 218—220, souvereigni 255, italij. lire 683—688, turške lire 480.

Dunaj: Ameriški dolarji 597—601, nemške marke 944—950, angleški funti 2320—2340, francoski franki 5030 do 5070, italijanske lire 3155—3175, jugoslovanski dinarji 1782—1802, polj.

ske marke 57:25—59:25, švicarski franki 10.525—10.575, češkoslovaške krone 875:50—881:50, madžarske krone 222:50 do 225:50.

Industriji, trgovci, obrtniki!

Vabite se, da se udeležite „Ljubljanskega velikega semnja“ kot razstavljalci. Rok za prijave je podaljšan do 10. junija t. l. Vse informacije brezplačno pri sejmskem uradu, Ljubljana, Turjaški trg 6, 2. nadstr.

g Naš čekovni promet. Čekovni promet v mesecu aprilu t. l. pri poštnih hranilnicah v Sarajevu ter čekovnih uradih v Ljubljani in Zagrebu izkazuje 193.516 vplačil v iznosu 928.025.385 K. Skupni denarni promet vseh treh zavodov je znašal v tem mesecu 1.868.451.898 K, torej za 43 milijonov manj nego meseca marca, kljub temu, da je pri čekovnem uradu v Zagrebu bil promet aprila za 57 milijonov kron večji nego v marcu.

g Razpis dobave papirja in kartona za tobačno tovarno v Nišu. Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje na dan 8. junija 1921 ob 16. uri ponudbeno razpravo za dobavo kartona in papirja za potrebe tobačne tovarne v Nišu. — Dobavni razpis, pogoji in vzorci blaga se morajo vpogledati v ekonomnem odeljenju uprave državnih monopolov. En izvod dobavnega razpisa, pogojev in vzorcev je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled. Zbornica pa nima na razpolaganje prepisov, da bi jih mogla interesentom izročati.

g Razpis dobave raznega papirja, lima, desk, vrvi, sukanca, žičnikov. l. dr. Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje: 1. Ofertalno licitacijo za nabavo raznega papirja na dan 7. junija 1921 ob 16. uri v pisarni uprave državnih monopolov. 2. Ofertalno licitacijo za nabavo raznega papirja, lepence, kartona, lepa, deščic, vrvi, sukanca itd. za potrebe tobačne tovarne v Ljubljani na dan 22. junija 1921 ob 16. uri v pisarni upravnika državnih monopolov. Seznane blaga, ki ga je dobaviti, dobavne pogoje in vzorce je moči v gori imenjeni pisarni pogledati. En izvod razpisa, seznamov blaga in pogojev je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled. Zbornica pa nima na razpolago prepisov, ki bi jih mogla interesentom izročati. Ponudbe, pismene v zapečatenih zavitkih je poslati do dne licitacije v gori navedeni pisarni.

g Romunski izvoz. Romunski izvoz v l. 1920 je znašal 2621 milijonov lejev, dočim je znašal l. 1919 še samo 103 milijone lejev. Zvišanje izvoza znaša torej preko 2 in pol milijarde lejev. Ker letošnja letina dobro kaže, se računa, da bo letošnji izvoz še veliko večji.

g Gospodarski dogovor med Madžarsko in Poljsko. Madžarsko-poljski gospodarski dogovor je ratificiran. Poljska bo dobavljala Madžarski tekstilno blago, petrolej in njegove produkte; poljedelske stroje, les, steklo, kovine, stavbeni material ter nekaj drugih predmetov, kakor krtače, barve, sol itd. Madžarska pa bo dobavljala poljski industrijske stroje, lesne predmete (predelane), kemikalije ter produkte poljedelstva in živinoreje.

g Tržišča. Vukovar: Pšenica 980—1000 K, rž 800—850, koruza 400—420 K, pira 800—850 K, ječmen 450—460, oves 340—350 K, grah 400

—450, drobni grah 450—500 K, bob 450—460, leča 500—600 K, sočivo 600—700 K. Zivina: Goveda kg žive vage 14—16 K, prašiči 28—29 K, tele 16—20 K, janci 20—24. Meso in mast: Govedina kg 28 K, teletine 32 K, svinje na 32 K, jagnjetina 36 K, mast 40—42, slanina 38—40 K. Perutnina in jajca: Gosi 160 K, kokoši 100—120 K, jajca 150 K. — Osijek: Grah 24 K kg, iztrebljen 56 K l, solata 2—5 K glava, šparglji 8 K snopič (15—20 kosov), mlada čebula snopič 1 K. Jajca 1 K na drobno, a na debelo 5 jajc za 4 K. Novi krompir 13—14 K kg. Kravji sir kg 10 K. — Ljubljana: Meso dovolj, cena povprečno 22 K. Zelja in solate zelo veliko. Cena primeroma visoka 3 K glava. Prevelik dovoz blaga niža cene. Mleka tudi ne manjka. Jajca se plačujejo po 1:80 K.

Razno in humor.

Podvodnik, ki bo plul pod ledom. Amerikanec Simon Lake je konstruiral podvodnik, s katerim se misli podati na severni tečaj. Upoštevajoč, da led v ledenem morju severnih tečajnih morjih ni debelejši nego 40 cm., računa s tem, da bo z novim podvodnikom čisto lahko plul pod vodo, se, ko bo hotel pristati dvignil na površje, ter s posebno pravico predrl ledeno plast. Dela za zgradbo novega podvodnika so se že začela.

Steklene rakve. Steklarska obrt v Ameriki, ki se v vojnem času jako opomogla, je začela zdaj izdelovati steklene rakve, ki so v novem svetu jako priljubljene.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Ne pozabi naročnine!

Mala oznanila.

Odvetniška pisarna v Mariboru išče **solicitorja**, najraje penz. sodnega uradnika. Ponudbe na upravo „Tabora“ pod št. 738: 3—3

Išče se za dobro plačo prazna **soba** z posebnim vvhodom. Ponudbe pod F. H. na upravo lista. 735 3—3

Prostovoljna dražba različnega pohištva se vrši v soboto 4. junija t. l. na novem Glavnem trgu od 8. ure naprej. 747

Omara za obleko in potovalni kovček se proda. Cvetlična ulica 21-I, desno. 731

Več moških se sprejme na hrano. Krčevina št. 193. 733

Družinska hiša z velikim vrtom se proda. Naslov pove upravnistvo. 756

Proda se: Velika jedilna miza 480 K, 4 boljše stoli a K 180, omara za obleko K 680, etagera za knjige K 90, vse iz trdega lesa; dobro ohranjen divan K 1400, 2 preprogi za postelje a K 220, omara iz mehkega lesa K 350 K, zastori za dve okni a K 280. Vpraša se Sodna ulica št. 15, pritrleže levo. 758

Vila za eno družino z 8 sobami in lepim vrtom se takoj proda. Vpraša se v upravi „Tabora“. 754 6—1

Proda se hiša, 10 minut oddaljena od Glavnega trga, obstoječa iz treh malih in enega večjega stanovanja, kleti, drvarnice in vrta. Pripravna je tudi za obrt. Cena 30.000 dinarjev. Pismene ponudbe pod „Ravbar“ na inseratni odelok „Tabora“. 759

Uredništvo „Tabora“ sprejme

pomožnega urednika

mlajšo začetniško moč s primerno šolsko naobrazbo. Obvladati mora popolnoma slovenščino ter biti dober stilist, znati po možnosti vsaj 80 nemščino, srbohrvaščino, stenografijo in strojepis in mora imeti veselje do žurnalistike. **Nastop takoj.** Prvi mesec vplača kot neobvezna poizkušnja. Plača po dogovoru. Pismene ali ustmene ponudbe sprejema uredništvo v l. nadstropju Mariborske tiskarne.

Učenka za kuhinjo se takoj sprejme. Glavni trg 21. 748

Prvovrstne ključavnice in kleparske

delavce

Išče tovarna kovinastih **štedilnikov** in ključavničarskih izdelkov Ignacij Jelenc v Karlovcu. 743 3—2

Bezgovno cvetje

in vsakovrstne zdravilne rastline kupi v vsaki množini. **G. Hoffmann in Co.** Maribor 727 24. Matistrova ulica št. 17.

Dražba lova.

Lovska pravica krajevne občine Plač se potom javne dražbe do 30. junija 1922 v zakup. Ta dražba se vrši v petek dne 24. junija 1922 ob 10. uri predpoldne v uradnem prostoru okrajnega glavarstva v Mariboru, soba št. 14-L.

Okrajno glavarstvo v Mariboru, dne 29. maja 1922. Okrajni glavar: Dr. Lajšič s. r.

Nova dalmatinska klet

raznovrstnih dalmatinskih črnih in belih vin iz otoka Visa.

Prodaja na debelo in drobno čez ulico v Vetriniski ulici št. 9.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Mariboru

Obreštuje vloge najugodnejše.

Daje vsakovrstne kredite.

Centrala v LJUBLJANI. — Podružnice: SPLIT, CELOVEC, SARAJEVO, TRST, GORICA, CELJE, BOROVlje, PTUJ, BREZICE.

Delniška glavnica in rezerve 95.000.000.—

Izvršuje najkulantneje vse bančne transakcije.